

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Szmytke

Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Radzicka

po rozpoznaniu w dniu: 02 lutego 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa: E. D. i M. D. (1)

przeciwko: Z. S.

o: pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. Pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci ugody sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym we Wrześni w dniu 30 lipca 2003 r. w sprawie o sygn. akt I C 271/03, której postanowieniem tego Sądu z dnia 29 stycznia 2004 r. nadano klauzulę wykonalności, wydany następnie w dniu 5 marca 2009 r. w miejsce utraconego zgodnie z postanowieniem tego Sądu z dnia 20 sierpnia 2007 r., w części, tj. co do odsetek od kwoty 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych):

a) od dnia 1 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r.;

b) od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty w zakresie przewyższającym odsetki maksymalne.

2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.

3. Znosi między stronami koszty zastępstwa procesowego.

4. Nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu:

a) od powodów kwotę 1.910 zł (tysiąc dziewięćset dziesięć złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

b) od pozwanej kwotę 35.000 zł (trzydzieści pięć tysięcy złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 kwietnia 2014 r. małżonkowie E. D. i M. D. (2) wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci ugody sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym we Wrześni w dniu 30 lipca 2003 r., sygn. akt I C 271/03, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, w części, tj. co do:

- odsetek umownych od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r., z uwagi na ich przedawnienie, a w przypadku nieuwzględnienia tego zarzutu, w części obejmującej odsetki umowne od tej kwoty przekraczające wysokość odsetek ustawowych w stosunku rocznym za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r.,

- odsetek umownych od kwoty 40.000 zł przekraczających wysokość odsetek ustawowych w stosunku rocznym za okres od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty. Nadto powodowie wniesli o zasądzenie od pozwanej Z. S. na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K..

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w dniu 07 października 2002 r. zawarli z pozwaną Z. S. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) umowę pożyczki na kwotę 35.000 zł. Pożyczka została zaś udzielona za wynagrodzeniem wynoszącym 20 %, tj. 7.000 zł i z terminem zwrotu wyznaczonym na dzień 06 listopada 2002 r. W umowie zastrzeżono też, że odsetki za zwłokę wynosić będą 2 % dziennie przez okres jednego tygodnia. Powodowie zaznaczyli, że w sprawie wszczętej przeciwko nim przez pozwaną przed Sądem Rejonowym we Wrześni na rozprawie w dniu 30 lipca 2003 r. reprezentujący ich pełnomocnik profesjonalny zawarł z pozwaną ugodę sądową, na mocy której powodowie zobowiązali się zapłacić solidarnie na rzecz Z. S., na całkowite zaspokojenie dochodzonych przez nią roszczeń kwotą 40.000 zł w terminie do dnia 31 października 2003 r. z umownymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności w wysokości 2 % dziennie. Następnie Sąd z uwagi na zawarcie ugody umorzył postępowanie, a w dniu 25 stycznia 2004 r. nadał ugodzie klauzulę wykonalności. Jednocześnie powodowie przybliżając czynności jakie następnie były podejmowane przez pozwaną Z. S. podnieśli, że egzekucja przeciwko nim na podstawie ww. ugody zaopatrzonej w klauzulę została skutecznie wszczęta dopiero w dniu 24 marca 2009 r., a tym samym odsetki jako świadczenia okresowe przedawniające się w trzyletnim terminie uległy przedawnieniu za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r. Zdaniem zaś powodów wcześniej podejmowane przez pozwaną czynności nie doprowadziły do przerwania biegu przedawnienia odsetek za wskazany okres. Z kolei odsetki za okres od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty w części obejmującej odsetki umowne przekraczające wysokość odsetek ustawowych w stosunku rocznym są w ocenie powodów sprzeczne z zasadami współżycia społecznego jako przejaw lichwy. Zostały bowiem ustalone w wysokości 2 % dziennie, a więc 730 % w skali roku. W dalszej części powodowie wskazali, że w rzeczywistości było zawartych kilka umów pożyczek, jednak przekazana im została wyłącznie kwota pożyczki w wysokości 1.800 zł zawartej w grudniu 2000 r. Podkreślając, iż zdają sobie sprawę, że powoływanie się obecnie na te okoliczności nie ma wpływu na treść rozstrzygnięcia zapadłego w postępowaniu, w którym została zawarta ugoda, stwierdzili, że ustalenie odsetek umownych w wysokości 2 % dziennie stanowiło rażące naruszenie prawa, tj. art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. Odwołując się z kolei do orzecznictwa powodowie zaznaczyli, iż wysokość odsetek należna od kwoty 40.000 zł powinna zostać ustalona w oparciu o art. 359 § 2 k.c. (k. 1 – 14).

Postanowieniem z dnia 01 lipca 2014 r. referendarz sądowy zwolnił powodów od kosztów sądowych w części, tj. co do opłaty sądowej od pozwu, oddalając jednocześnie ich wniosek w pozostałym zakresie (k. 200 – 201). Skarga powodów na to orzeczenie została oddalona postanowieniem Sądu z dnia 26 września 2014 r. (k. 218 – 220).

Również postanowieniem z dnia 26 września 2014 r. Sąd zabezpieczył powództwo poprzez zawieszenie – do czasu prawomocnego zakończenia procesu – postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. w sprawie o sygnaturze KM 2593/12 z wniosku Z. S. przeciwko E. i M. małż. D. w części tj. w zakresie dotyczącym egzekucji z nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) zapisanej w księdze wieczystej o nr KW (...) prowadzonej przez wydział V Ksiąg Wieczystych SR w Gnieźnie (k. 212 – 217).

W piśmie z dnia 17 czerwca 2015 r. złożonym na rozprawie w dniu 18 czerwca 2015 r. pozwana Z. S. ustosunkowując się do żądania pozwu wniosła o oddalenie powództwa, a także zasądzenie na swoją rzecz od powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana podniosła, że wbrew twierdzeniom powodów nie doszło do przedawnienia odsetek, gdyż bieg terminu przedawnienia został przerwany poprzez nadanie w dniu 15 stycznia 2004 r. klauzuli wykonalności zawartej przez strony ugodzie sądowej i wystąpieniu przez nią w dniu 13 lutego 2004 r. z pozwem o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej – umowy darowizny z 09.01.2004r. zawartej przez E. D. z dziećmi obecnych powodów: T. D. i A. D. - w stosunku do niej. Następnie jak wskazała pozwana w dniu 25 października 2006 r. doszło do wszczęcia

postępowania egzekucyjnego przeciwko powodom. Na dalszym etapie przerwanie biegu przedawnienia zdaniem pozwanej następowało poprzez czynności przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. w okresie od 2006 r. do 2009 r. oraz w 2012 r. i w 2014 r. Pozwana nie zgodziła się też z twierdzeniem inicjatorów procesu, iż odsetki umowne ustalone w ugodzie w wysokości przekraczającej odsetki ustawowe są nieważne jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zaznaczyła, że ugoda została zawarta przed Sądem Rejonowym we Wrześni, który nie stwierdził, że jest niezgodna z prawem, czy zasadami współżycia społecznego. Powodowie zaś dobrowolnie ugodę zawarli. W ocenie pozwanej powództwo przeciwegzekucyjne nie może w żadnym przypadku kwestionować ani zmierzać do uchylecia powagi rzeczy osądzonej jaką jest prawomocna, wykonalna ugoda sądowa z dnia 30 lipca 2003 r. Bezpodstawne zdaniem pozwanej jest również powoływanie się przez powodów na art. 5 k.c. (k. 273 – 276).

Powodowie ustosunkowując się do stanowiska pozwanej w piśmie z dnia 02 lipca 2015 r. podnieśli, że postępowanie egzekucyjne wszczęte w dniu 25 października 2006 r. było prowadzone nie przeciwko powodom, a przeciwko dzieciom powodów, tj. A. i T. D., a zatem nie doprowadziło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia. Powodowie nie zgodzili się też z twierdzeniem, że ugoda sądowa korzysta z powagi rzeczy osądzonej. Wskazali wreszcie, że podstawę prawną żądania w zakresie objętym art. 840 § 1 pkt 1 k.c. nie stanowi samodzielnie art. 5 k.c., a w powiązaniu z art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. (k. 329 – 334).

W piśmie z dnia 23 września 2015 r. złożonym na rozprawie w dniu 24 września 2015 r. powodowie dokonali zmiany powództwa w ten sposób, że obok pierwotnego roszczenia wystąpili z nowym roszczeniem wnosząc o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci przedmiotowej ugody zaopatrzonej w klauzulę wykonalności także w części obejmującej:

- należność główną powyżej kwoty 1.800 zł,
- odsetki umowne przekraczające wysokość odsetek ustawowych wyliczonych od kwoty 1.800 zł w stosunku rocznym za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r., w przypadku nie uwzględnienia zarzutu przedawnienia odsetek za ten okres,
- odsetki umowne przekraczające wysokość odsetek ustawowych wyliczonych od kwoty 1.800 zł w stosunku rocznym za okres od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając dokonanie zmiany powództwa w części obejmującej należność główną powyżej 1.800 zł powodowie podnieśli, że podstaw prawnych dla tego żądania upatrują w art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 5 k.c., art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. (oczywista sprzeczność z zasadami współżycia społecznego). Powodowie wskazali, że przedmiotem pierwszej pożyczki była kwota 1.800 zł przekazana im w 2000 r. Następnie mimo sporządzania kolejnych dokumentów umowy pożyczek na wyższe kwoty, w rzeczywistości do zawarcia umowy nie dochodziło. Aby mówić bowiem o kolejnej pożyczce musiałyby dojść do przekazania powodom kolejnej kwoty pieniężnej, a poza pierwszą umową nie miało to już jednak miejsca. Tym samym zdaniem powodów skoro nie doszło między stronami do zawarcia umowy w kształcie wynikającym z dokumentu umowy pożyczki z dnia 07 października 2002 r., to Sąd Rejonowy we Wrześni nie był uprawniony do zatwierdzenia ugody i umorzenia postępowania w sprawie, gdyż ugoda w kształcie ustalonym przez strony była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (k. 348 – 351).

W toku procesu strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 lipca 2003 r. przed Sądem Rejonowym we Wrześni w sprawie z powództwa Z. S. przeciwko M. D. (2) i E. D. o zapłatę prowadzonej pod sygn. akt I.C. 271/03 doszło do zawarcia ugody sądowej o treści:

„I. Pozwani M. D. (2) i E. D. zobowiązują się zapłacić solidarnie na rzecz powódki Z. S., na całkowite zaspokojenie roszczeń dochodzonych niniejszym pozwem kwotę 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) w terminie do dnia 31.10.2003 r. z umownymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności w wysokości 2 % dziennie,

II. Powódka i pozwani ustalają, iż koszty niniejszego postępowania ponoszą pozwani i z tego tytułu pozwani zobowiązują się zapłacić solidarnie powódce kwotę 550 zł w terminie do dnia 31.10.2003 r.,

III. Powódka i pozwani oświadczają, iż powyższa ugoda wyczerpuje wszelkie wzajemne wcześniejsze rozliczenia stron.". Ugodę w imieniu pozwanych zawarł ich pełnomocnik adwokat K. W.. W związku z zawarciem ugody postanowieniem z dnia 30 lipca 2003 r., sygn. akt I. C. 271/03 wydanym na rozprawie Sąd Rejonowy we Wrześni umorzył postępowanie w sprawie i obciążył kosztami postępowania pozwanych, nakazując ściąganie od nich solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego we Wrześni kwoty 900 zł tytułem nieuiszczonego wpisu sądowego. Postanowienie o umorzeniu postępowania uprawomocniło się z dniem 06 sierpnia 2003 r.

Powodowie nie wywiązali się w terminie z zawartej ugody.

Na wniosek złożony przez Z. S. w dniu 29 stycznia 2004 r., jeszcze tego samego dnia Sąd Rejonowy we Wrześni nadał zawartej ugodzie klauzulę wykonalności.

Dowód: protokół z rozprawy z dnia 30 lipca 2003 r., sygn. akt I C 271/03 (k. 16 – 17), postanowienie z dnia 30 lipca 2003 r., sygn. akt I C 271/03 o umorzeniu postępowania, zarządzenie, wniosek z dnia 29 stycznia 2004 r. (a także k. 24 – 25, k. 26; k. 27; k. 29 w aktach Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. akt I C 271/03), zeznania powódki E. D. (protokół z rozprawy z dnia 18 czerwca 2015 r. – k. 297 – 284 i protokół z rozprawy z dnia 2 lutego 2017 r. – k. 521 – 525 – nagranie k. 526a)

Postępowanie, w którym ugoda sądowa została zawarta zainicjowane było na skutek pozwu złożonego przez Z. S. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) w dniu 08 maja 2003 r. W pozwie tym wskazano, że w dniu 07 października 2002 r. strony zawarły umowę pożyczki, która powinna zostać przez M. D. (2) i E. D. jako pożyczkobiorców zwrócona do dnia 06 listopada 2002 r., co jednak nie nastąpiło. Z umowy pożyczki z dnia 07 października 2002 r., nr(...)wynika, że pozwana przenosi na powodów jako biorących pożyczkę kwotę 35.000 zł, którą oni zobowiązali się zwrócić wraz z wynagrodzeniem wynoszącym 20 %, tj. kwotą 7.000 zł, jednorazowo do dnia 06 listopada 2002 r. Strony ustaliły, że odsetki za zwłokę wynosić będą 2 % dziennie przez okres jednego tygodnia, a po tym terminie lombard ustali, czy odsetki będą naliczane dalej 2 % dziennie, czy rzecz zastawiona przechodzi na jego własność. Wraz z tą umową została zawarta również umowa zastawu, w której jako przedmiot zastawu został wskazany weksel in blanco. Była to kolejna umowa pożyczki jaka została przez powodów zawarta z pozwaną w prowadzonym przez nią lombardzie. Wcześniejsze umowy były zawierane przez powodów wspólnie bądź wyłącznie przez samą powódkę. Pierwsza umowa pożyczki została zawarta jeszcze w 2000 r. na kwotę 1.800 zł, która wraz z wynagrodzeniem miała być zwrócona po miesiącu. Kwota tej pożyczki nie została przez powodów zwrócona. Zapłacili oni wyłącznie odsetki. W związku z tym została zawarta kolejna umowa na tych samych warunkach i sytuacja taka powtarzała się co miesiąc. Po pewnym czasie powodowie przestali spłacać już nawet odsetki. Odsetki te były zatem doliczane do należności głównej i na taką łączną kwotę podlegającą dalszemu oprocentowaniu były zawierane kolejne umowy. W dniu 04 maja 2002 r. została zawarta przez powódkę z pozwaną umowa nr (...), w której kwota pożyczki wyniosła 20.711 zł. Kwota ta wraz z wynagrodzeniem wynoszącym 4.143 zł miała być zwrócona do dnia 03 czerwca 2002 r. Kwota ta nie została przez powódkę zwrócona. Na poczet jej spłaty została wpłacona w dniu 18 czerwca 2002 r. wyłącznie kwota 1.000 zł. Były prowadzone rozmowy między powódką, a reprezentującym pozwaną P. S. na temat sposobu spłaty pozostałej kwoty pożyczki wraz z odsetkami. Następnie zaś w dniu 07 października 2002 r. strony zawarły ww. umowę nr (...). Kwoty, o której mowa w tej umowie powodowie fizycznie nie otrzymali.

Dowód: pozew z dnia 7 maja 2003 r. (k. 2 – 3 w aktach Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. akt I C 271/03, umowa z dnia 7 października 2002 r., nr (...) (k. 15), umowa z dnia 4 maja 2002 r., nr 911/02 (k. 277 i k. 322), zeznania świadka P. S. (protokół z rozprawy z dnia 10 grudnia 2015 r. – k. 476 – 480 – nagranie k. 482 i protokół z rozprawy z dnia 11 października 2016 r. – k. 519 – 515 – nagranie k. 516), zeznania powódki E. D. (protokół z rozprawy z dnia 18 czerwca 2015 r. – k. 297 – 284 i protokół z rozprawy z dnia 2 lutego 2017 r. – k. 521 – 525 – nagranie k. 526a)

Z. S. w dniu 13 lutego 2004 r. wniosła do Sądu Rejonowego we Wrześni pozew skierowany przeciwko T. D. i A. D.. W pozwie tym domagała się uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny zawartej w dniu 09 stycznia 2004 r. w formie aktu notarialnego sporządzonego przed notariuszem A. S., na mocy której E. D. przeniosła na rzecz T. D. i A. D. prawo własności nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Gnieźnie prowadzi księgę wieczystą o nr Kw. (...).

W toku procesu prowadzonego pod sygn. akt I.C. 48/04 na rozprawie w dniu 31 marca 2004 r. doszło do zawarcia ugody sądowej, w której Z. S. oraz T. D. i małoletnia A. D. reprezentowana przez matkę E. D. uznali za bezskuteczną w stosunku do Z. S. umowę darowizny zawartą w dniu 09.01.2004 r. przed notariuszem A. R.. A nr 254/04, na mocy której E. D. przeniosła na T. D. i małoletnią A. D. wynoszące po 1/2 części udziały w prawie własności nieruchomości gruntowej oznaczonej geodezyjnie nr (...) o powierzchni 520 m², dla której Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Gnieźnie prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Nadto T. D. i małoletnia A. D. reprezentowana przez matkę E. D. zezwoli na przeprowadzenie egzekucji z ww. nieruchomości w celu zaspokojenia wierzytelności wynikającej z ugody zawartej w dniu 30 lipca 2003 r. w kwocie 40.000 zł płatnej do dnia 31.10.2003 r. wraz z umownymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności w wysokości 2 % dziennie oraz kosztami postępowania w kwocie 550 zł, zastrzegając, iż zwolnić się od obowiązku mogą poprzez zapłatę kwoty wynikającej z przedmiotowej ugody. Dodatkowo w zawartej ugodzie Z. S. zobowiązała się do niekierowania postępowania egzekucyjnego do ww. nieruchomości przez okres dwóch miesięcy od dnia podpisania ugody, z kolei T. D. i małoletnia A. D. reprezentowana przez matkę E. D. zobowiązali się, że w tym samym terminie nie złożą wniosku o wykreślenia wpisu dotyczącego zabezpieczenia powództwa. Strony uregulowały także kwestie rozliczenia kosztów postępowania. W związku z zawartą ugodą postanowieniem z dnia 31 marca 2004 r. Sąd Rejonowy we Wrześni umorzył postępowanie w sprawie. Na wniosek Z. S. złożony w dniu 15 lipca 2004 r., jeszcze tego samego dnia zawartej ugodzie została nadana klauzula wykonalności.

Dowód: pozew złożony w dniu 13 lutego 2004 r., protokół z rozprawy z dnia 31 marca 2004 r., sygn. akt I C 48/04 (k. 18 – 19), postanowienie z dnia 31 marca 2004 r., sygn. akt I C 48/04, wniosek złożony w dniu 15 stycznia 2004 r. (a także k. 2 – 3; k. 26 – 27; k. 28; k. 31 w aktach Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. akt I C 48/04)

W dniu 24 października 2006 r. pełnomocnik Z. S. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości przeciwko T. D. i A. D. .

Pismami z dnia 25 października 2006 r. Komornik Sądowy A. K. zawiadomił A. D. i T. D. o wszczęciu przeciwko nim egzekucji, wskazując, iż podstawą jej wszczęcia jest tytuł wykonawczy Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. akt I.C. 48/04 z dnia 31.03.2004 r.

Pismami z dnia 13 grudnia 2006 r. Komornik Sądowy A. K. zawiadomił A. D. i T. D. o wszczęciu przeciwko nim egzekucji z nieruchomości położone w G. przy ul. (...), zapisanej w księdze wieczystej o nr Kw (...).

W ramach nadzoru na egzekucją z nieruchomości postanowieniem z dnia 20 lutego 2007, sygn. akt I. Co. 2055/06 Sąd Rejonowy w Gnieźnie uchylił czynności komornika w zakresie obejmującym zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 25 października 2006 r. oraz zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości z dnia 13 grudnia 2006 r. i nakazał komornikowi wezwać pełnomocnika wierzyciela do uzupełnienia braków wniosku egzekucyjnego przez sprecyzowanie tytułu wykonawczego, wysokości świadczenia, dnia od którego domaga się egzekucji odsetek, złożenie pełnomocnictwa i tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę żądania wniosku.

W związku z wydanym postanowieniem Komornik Sądowy A. K. pismem z dnia 09 maja 2007 r. wezwał pełnomocnika Z. S. do uzupełnienia braków wniosku.

Następnie pismem z dnia 17 lutego 2009 r. Komornik Sądowy A. K. poinformował pełnomocnika Z. S., że postępowanie egzekucyjne umorzyło się z mocy samego prawa zgodnie z art. 823 k.p.c.

Dowód: wniosek egzekucyjny, zawiadomienia z dnia 25.10.2006 r. (k. 20 – 21), zawiadomienie z dnia 13.12.2006 r. (k. 22 – 23), pisma z dnia 13.12.2006 r., wezwanie z dnia 9 maja 2007 r., pismo z dnia 17 lutego 2009 r. (a także k. 1; k. 4 i 5; k. 18, 19 i 20; k. 40; k. 48 w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. o sygn. II Km 1809/06), postanowienie z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. akt I Co 2055/06 (k. 25 – 26 i k. 6 – 7 w aktach Sądu Rejonowego w Gnieźnie o sygn. I Co 2055/06)

W dniu 12 kwietnia 2007 r. pełnomocnik Z. S. złożył wniosek od Sądu Rejonowego we Wrześni o ponowne wydanie tytułu wykonawczego w postaci ugody zawartej przed Sądem Rejonowym we Wrześni w dniu 30 lipca 2003 r. w sprawie o sygn. akt I.C. 271/03, wskazując, iż pierwotny tytuł został utracony przez wierzycielkę w trakcie przeprowadzki.

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2007 r., sygn. akt I. Co. 360/07 Sąd Rejonowy we Wrześni wydał ponownie wierzycielowi Z. S. tytuł wykonawczy – odpis ugody zawartej przed Sądem Rejonowym we Wrześni w dniu 30.07.2003 r. w prawie I. C. 271/03 z klauzulą wykonalności – zamiast utraconego.

Zażalenie dłużników na postanowienie z dnia 20 sierpnia 2007 r. zostało oddalone postanowieniem Sądu Rejonowego we Wrześni z dnia 26 marca 2008 r. Z kolei zażalenie dłużnika M. D. (2) na to postanowienie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 31 października 2008 r., sygn. akt II CZ 1831/08.

W dniu 05 marca 2009 r. wydano Z. S. ponowny tytuł wykonawczy w postaci ugody sądowej z dnia 30 lipca 2003 r. wraz z nadaną klauzulą wykonalności.

Dowód: wniosek złożony w dniu 12 kwietnia 2007 r., postanowienie z dnia 20 sierpnia 2007 r., sygn. akt I Co 360/07 (k. 27), postanowienie z dnia 26 marca 2008 r., postanowienie z dnia 31 października 2008 r. (a także k. 2; k. 25; k. 35; k. 57 – 59 w aktach Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. I Co 360/7), protokół z rozprawy z dnia 30 lipca 2003 r., sygn. akt I C 271/03 (k. 24 – 25 w aktach Sądu Rejonowego we Wrześni o sygn. akt I C 271/03)

W dniu 24 marca 2009 r. pełnomocnik Z. S. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko powodom M. D. (2) i E. D. jako dłużnikom głównym, na podstawie ugody sądowej zawartej w dniu 30 lipca 2003 r. w sprawie o sygn. akt I.C. 271/03 i zaopatrzonej w klauzulę wykonalności.

Dowód: pismo złożone w dniu 24 marca 2009 r. (k. 1 – 2 w aktach Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. o sygn. Km 623/09)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dokumentów, znajdujących się w aktach sprawy, a także w aktach załączonych do akt głównych.

Strony nie kwestionowały prawdziwości i autentyczności powołanych powyżej dokumentów, a Sąd nie znalazł podstaw, aby ich moc podważyć z urzędu.

Nie posłużył dla dokonania ustaleń w niniejszej dokumenty przedłożone przez powodów w postaci umów czy wyroków wydanych w sprawach nie dotyczących stron niniejszego procesu, a innych osób, które czy to zawierały z pozwaną umowy, czy miały kontakt z reprezentującym ją P. S.. Treść tych dokumentów nie mogła się bowiem przyczynić do poczynienia istotnych dla niniejszej sprawy ustaleń.

Ostatecznie nieprzydatne dla dokonania istotnych dla niniejszej sprawy ustaleń okazały się także zeznania świadków: H. M. i U. M.. Nie posiadali oni bowiem wiedzy co faktów mających dla przedmiotowej sprawy istotne znaczenie. W swoich zeznaniach powołani świadkowie przedstawili jedynie jak wyglądały ich relacje i umowy jakie zawierali z pozwaną Z. S., i reprezentującymi ją osobami, w tym P. S.. Z uwagi jednak na przedmiot niniejszej sprawy i podniesione przez powodów zarzuty (o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia), okoliczności wskazywane przez świadków nie mogły przyczynić się do poczynienia ustaleń mających wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

Tylko w nieznacznym zakresie przydatne dla poczynienia w niniejszym procesie ustaleń okazały się zeznania świadka P. S.. Sąd dał wiarę zeznaniom wskazanego świadka wyłącznie co do tego jak wyglądał mechanizm zawierania kolejnych umów, w sytuacji, kiedy pożyczkobiorcy nie zwracali wziętej pożyczki, a wyłącznie kwotę odsetek, bądź tylko ich część. W tym zakresie zeznania świadka zgodne były z zeznaniami powódki E. D.. W pozostałym zakresie zeznania powołanego świadka albo były nieprzydatne dla poczynienia istotnych dla sprawy ustaleń, albo były niewiarygodne. Świadek bowiem z jednej strony twierdził, że powodowi została wręczona kwota 30.000 zł pożyczki, z drugiej twierdził, że nie podpisywał tej umowy i tak naprawdę nie pamięta o jaką kwotę chodziło. Trzeba zaś zauważyć, iż z umowy z dnia 07 października 2002 r. wynika, że kwota pożyczki wynosiła 35.000 zł, a nie 30.000 zł, o której to kwocie świadek w swoich zeznaniach mówił.

Zasadniczo za wiarygodne w zakresie mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd uznała zeznania powódki E. D.. Powódka przedstawiła jak wyglądał mechanizm zawierania kolejnych umów pożyczek z pozwaną w prowadzonym przez nią lombardzie i że w rzeczywistości kwoty z ostatniej umowy pożyczki powodowie nie otrzymali. Jednocześnie przyznała, że oprócz częściowych wpłat na poczet odsetek, powodowie nie dokonywali wpłat, a tym samym kwoty odsetek były doliczane do należności głównej i na taką kwotę podlegającą dalszemu oprocentowaniu umowy były zawierane, na co powodowie się godzili. Zatem ostatecznie powódka nie kwestionowała, że w wyniku zawierania kolejnych umów na przestrzeni lat 2000 – 2002 łączne ich zadłużenie urosło do kwoty 40.000 zł na jaką została zawarta ugoda w dniu 30 lipca 2003 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje:

Podstawę prawną dla wywiezionego przez powodów E. D. i M. D. (2) powództwa stanowi art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w brzmieniu obowiązującym przed dniem 08 września 2016 r. (patrz art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw) dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Już w tym miejscu trzeba podkreślić, iż błędne jest stanowisko pozwanej, że powództwo przeciwegzekucyjne nie może kwestionować ani zmierzać do uchylecia powagi rzecz osądzonej jaką jest ugoda sądowa.

Przyjmuje się, że ugoda sądowa jest czynnością procesową stron podjętą w celu osiągnięcia skutków materialnoprawnych przewidzianych w art. 917 k.c., w szczególności dla uchylecia sporu w zakresie istniejącego między stronami stosunku prawnego i w drodze wzajemnego porozumienia oraz w celu osiągnięcia skutków procesowych w postaci wyłączenia sporu spod rozstrzygnięcia sądowego przez umorzenie postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., sygn. akt II PK 104/09, Lex nr 558293). Ugoda taka nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej, taki bowiem przymiot przysługuje jedynie prawomocnym wyrokom oraz postanowieniom merytorycznie rozstrzygającym spór (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt I PK 120/13, Lex nr 1448684). Nie budzi także wątpliwości, że ograniczenie o jakim mowa w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., a odnoszące się do tytułów egzekucyjnych będących orzeczeniami sądu, nie obejmuje swym zakresem ugód sądowych. Ugoda taka orzeczeniem sądu bowiem nie jest. Jest tylko przed nim zawarta. Inaczej mówiąc o ile dłużnik nie może w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu stanowiącego tytuł egzekucyjny, to może przeczyć treści innych tytułów egzekucyjnych, których nie chroni prawomocność materialna

czy zawisłość sporu, a więc m.in.: ugody sądowej, ugody zawartej przed sądem polubownym, aktu notarialnego, bankowego tytułu egzekucyjnego (por. Marcewicz Olimpia. Art. 840. W: Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania cywilnego. System Informacji Prawnej Lex, 2016 r.; Erciński Tadeusz i Pietrzykowski Henryk. Art. 840. W: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, wyd. V. Wolters Kluwer, 2016 r.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa 27/16, Lex nr 2061991).

Zgodnie art. 223 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 lipca 2003 r., przewodniczący powinien we właściwej chwili skłaniać strony do pojednania, zwłaszcza na pierwszym posiedzeniu, po wstępnym wyjaśnieniu stanowiska stron. Osnowa ugody zawartej przed sądem powinna być wciągnięta do protokołu rozprawy i stwierdzona podpisami stron. Niemożność podpisania sąd stwierdzi w protokole. Przepis art. 203 § 4 stosuje się natomiast odpowiednio (art. 223 § 2 k.p.c.).

Z powołanych przepisów wynika, że dopuszczalność zawarcia przez strony ugody sądowej podlega kontroli sądu, od której wyniku zależna jest jej skuteczność. Sąd może zatem uznać za niedopuszczalną ugodę sprzeczną z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzającą do obejścia prawa (por. Stefańska Ewa. Art. 223. W: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-505(38), wyd. III. Wolters Kluwer, 2015 r.). W sprawie, w której ugoda została zawarta sąd nie uznał, aby była ona spreczna z prawem czy zasadami współżycia społecznego.

W orzecznictwie przyjmuje się, że prawomocne umorzenie postępowania na skutek zawarcia ugody sądowej nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu w odrębnym procesie ustalenia jej nieważności lub bezskuteczności i to nawet wtedy, gdy postanowienie o umorzeniu stało się prawomocne w wyniku oddalenia zażalenia powołującego zarzuty naruszenia art. 203 § 4 w związku z art. 223 § 2 k.p.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1991 r., sygn. akt III CZP 80/91, Lex nr 179278). W zakresie skutków materialnoprawnych ugoda sądowa – jako czynność prawna – podlega bowiem ogólnym regułom zawartym w kodeksie cywilnym. Stosuje się więc do niej nie tylko przepisy o skuteczności oświadczeń woli i o wadach tych oświadczeń, ale także art. 58 § 1 i 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2007 r., sygn. akt II CSK 261/07, Lex nr 435649).

W ramach wywiedzionego powództwa opartego na art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. powodowie byli zatem co do zasady uprawnieni do podnoszenia zarzutu nieważności ugody sądowej z dnia 30 lipca 2003 r. z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna spreczna z zasadami współżycia społecznego. Z kolei jak stanowi art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przypomnieć należy, iż ugoda jest czynnością prawną – umową nazwaną, określoną w art. 917 k.c., w treści której strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., sygn. akt V CNP 16/13, Lex nr 1441199).

Na początku należy podkreślić, iż zdaniem Sądu brak było podstaw, aby uwzględnić powództwo w zakresie w jakim powodowie dokonali jego zmiany w piśmie z dnia 23 września 2015 r. W piśmie tym powodowie rozszerzyli pierwotne powództwo wnosząc o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci przedmiotowej ugody z dnia 30 lipca 2003 r. zaopatrzonej w klauzulę wykonalności także co do należności głównej powyżej kwoty 1.800 zł oraz odsetek od tej kwoty w wysokości przekraczającej odsetki ustawowe. W ocenie bowiem powodów również w tym zakresie ugoda jest spreczna z zasadami współżycia społecznego, gdyż jak podnosili tytułem pożyczki otrzymali od pozwanej wyłącznie kwotę 1.800 zł. Tak rozszerzone powództwo nie mogło zostać uwzględnione i to z dwóch powodów. Po pierwsze, zgodnie z art. 843 § 3 k.p.c. w pozwie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu. W przepisie tym chodzi o pozew w znaczeniu pisma procesowego wszczynającego postępowanie w sprawie, w którym należy wskazać wszelkie zarzuty, pod rygorem ich utraty, bez względu na to, kiedy pozew, jako

opłacony lub zwolniony od opłat, wywołał skutki procesowe, jak również bez względu na to, kiedy wywołał skutki związane z jego doręczeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., sygn. akt III CK 504/04, Lex nr 151662). Nie jest zatem dopuszczalne późniejsze zgłaszanie nowych zarzutów przeciwko tytułowi wykonawczemu i to niezależnie od ich wagi i znaczenia dla ustalenia obiektywnego stanu rzeczy, skoro uległy one prekluzji procesowej, chyba że strona wykaże, iż z przyczyn od siebie niezależnych nie mogła ich zgłosić już w pozwie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt I ACa 761/16, Lex nr 2191504). Nie ulega wątpliwości, że zarzut, który powodowie podnieśli w piśmie rozszerzającym powództwo mógł zostać podniesiony już w pozwie. Tego jednak powodowie nie uczynili. Podniesienie tego zarzutu już po wniesieniu pozwu uległo zatem prekluzji, o której mowa w powołanym art. 843 § 3 k.p.c. Już tylko z tej przyczyn zarzut ten nie mógł odnieść zamierzonego skutku. Po drugie, powodowie podnosząc, iż otrzymali od pozwanej wyłącznie kwotę 1.800 zł jednocześnie nie kwestionowali, że kwoty tej nie zwrócili, a w związku z oprocentowaniem ich zadłużenie rosło i dlatego też zawierane były kolejne umowy, w tym umowa z dnia 07 października 2002 r. Ostatecznie zatem powodowie nie kwestionowali, że w związku z wysokim oprocentowaniem kwota ich zadłużenia urosła do 40.000 zł, którą w ugodzie zobowiązali się zwrócić. Podnosząc w niniejszym procesie zarzut sprzeczności ugody z zasadami współzycia społecznego w zakresie należności głównej powodowie w zasadzie zmiierzali do tego, aby podważyć wszystkie wcześniejsze umowy, w tym zawartą ugodę, bez wcześniejszego uchylenia się od skutków prawnych swoich oświadczeń woli. Takie jednak działanie nie mogło przynieść zamierzonego skutku, szczególnie przy uwzględnieniu celu i zakresu kognicji Sądu rozpatrującego powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, a także tego, że powodowie nie wykazali, aby nie byli zobowiązani do zwrotu kwoty 40.000 zł, a wyłącznie kwoty 1.800 zł. Z tych też przyczyn nie można uznać, aby ugoda sądowa z dnia 30 lipca 2003 r. była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego w zakresie dotyczącym należności głównej powyżej kwoty 1.800 zł i odsetek liczonych od tej kwoty. Powództwo w tym zakresie podlegało zatem oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. 2 wyroku.

Przechodząc do dalszych rozważań w pierwszej kolejności trzeba odnieść się do podniesionego przez powodów zarzutu przedawnienia odsetek od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r. Zarzut ten jest bowiem dalej idący, niż zarzut, że odsetki umowne za ten okres ustalone w ugodzie, w zakresie w jakim przewyższają odsetki ustawowe, są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

Zdarzeniami, o których mowa w art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., a wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane, są: przedawnienie roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, odroczenie spełnienia świadczenia oraz rozłożenie świadczenia na raty przez wierzyciela. Do zdarzeń, wskutek których zobowiązanie wygasło, zalicza się natomiast: wykonanie zobowiązania, wydanie wyroku na korzyść jednego z dłużników solidarnych w następstwie uwzględnienia zarzutu wspólnego dla wszystkich dłużników, świadczenie zamiast spełnienia, niemożliwość świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, potrącenie, odnowienie, zwolnienie dłużnika z długu przez wierzyciela (por. Ereciński Tadeusz i Pietrzykowski Henryk. Art. 840. W: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, wyd. V. Wolters Kluwer, 2016 r.).

Zgodnie z art. 117 § 2 k.c. po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

W świetle powołanego powyżej art. 117 § 2 k.c. wykazanie przez powodów, że doszło do przedawnienia odsetek za wskazany powyżej okres czyniłoby zasadnym uwzględnienie ich żądania co do pozbawienia w tym zakresie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci przedmiotowej ugody z dnia 30 lipca 2003 r. Pozwana kwestionując skuteczność tego zarzutu podnosiła, iż podejmowała czynności, które bieg przedawnienia przerwały, a które związane były z uzyskaniem klauzuli wykonalności, wytoczeniem powództwa ze skargi pauliańskiej przeciwko dzieciom powodów, a także wszczęciem w dniu 25 października 2006 r. egzekucji przeciwko powodom.

Zgodnie z art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone m.in. ugodą zawartą przed sądem przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega

przedawnieniu trzyletniemu. Sąd podziela wyrażane w doktrynie zapatrywanie, że bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia, o którym mowa w powołanym przepisie rozpoczyna się już z chwilą zawarcia ugody, a nie z chwilą prawomocnego umorzenia postępowania, w którym ugodę zawarto (por. Rudnicki Stanisław i Trzaskowski Roman. Art. 125. W: Kodeks cywilny. Komentarz. Księga pierwsza. Część Ogólna. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2014 r. Tak też Jedliński Adam. Art. 125. W: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II. Wolters Kluwer Polska, 2012 r.).

Nie ma wątpliwości, że odsetki czy to umowne czy ustawowe są świadczeniami okresowymi, a tym samym znajduje do nich zastosowanie trzyletni termin przedawnienia, o którym mowa w art. 118 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2017 r., sygn. akt II CSK 202/16, Lex nr 2258038; Nazaruk Piotr. Art. 118. W: Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2014 r.)

Należy także podkreślić, iż treść powołanego art. 125 § 1 zd. 2 k.c. nie pozostawia wątpliwości, że odsetki ustalone w ugodzie, a należne za okres po jej zawarciu jako świadczenia okresowe ulegają trzyletniemu terminowi przedawnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2014 r., sygn. akt I CSK 197/13, Lex nr 1438401; Jedliński Adam. Art. 125. W: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II. Wolters Kluwer Polska, 2012 r.). Przy czym trzeba zauważyć, iż roszczenie o odsetki staje się wymagalne osobno w każdym dniu opóźnienia i w związku z tym przedawnia się osobno za każdy dzień opóźnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 lipca 1991 r., sygn. akt I ACr 204/91, Lex nr 5434).

Bieg przedawnienia w świetle art. 123 § 1 k.c. przerywa się:

- 1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;
- 2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;
- 3) przez wszczęcie mediacji.

Przyjmuje się, że przerwanie biegu przedawnienia wywołać może skuteczne wniesienie pozwu lub wniosku, odpowiadającym czynnościom wymienionym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., po kumulatywnym spełnieniu warunków: podjęcia czynności przed organem powołanym do orzekania o danym roszczeniu, bezpośredniego zmierzania do realizacji roszczenia, podjęcia tej czynności przez osobę uprawnioną przeciwko osobie zobowiązanej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2013 r., sygn. akt I CSK 78/13, Lex nr 1532961; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1992 r., sygn. akt III CZP 60/92, Lex nr 9077). Do przerwania biegu przedawnienia nie wystarczy zaś wyłącznie identyczność wierzytelności. Niezbędna jest bowiem też identyczność osób, na rzecz których lub przeciwko którym dana czynność, obiektywnie zdalna do przerwania przedawnienia, została dokonana (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., sygn. akt II CSK 196/14, Lex nr 1622306).

Do czynności, o których mowa w omawianym art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. zalicza się m.in. wnioski o nadanie klauzuli wykonalności i złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004 r., sygn. akt II CK 276/04, Lex nr 284135; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., sygn. akt III CZP 101/03, Lex nr 82431)

Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 k.c.). W razie zaś przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (art. 124 § 2 k.c.).

Pozwana słusznie podniosła, że bieg przedawnienia roszczeń został przerwany poprzez złożenie przez nią wniosku o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie z dnia 30 lipca 2003 r. Wymaga podkreślenia, że wniosek ten przez pozwaną

został złożony w dniu 29 stycznia 2004 r. i w tym dniu klauzula została ugodzie z dnia 30 lipca 2003 r. nadana. Z tym też dniem (29 stycznia 2004 r.) w ocenie Sądu bieg terminu przedawnienia zaczął biec na nowo (art. 124 § 1 i 2 k.c.). Słusznie w orzecznictwie przyjmuje się, że w przypadku nadania klauzuli wykonalności za dzień kończący postępowanie w rozumieniu art. 124 § 2 k.c. nie może zostać uznany dzień, w którym postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności stało się prawomocne. Zwraca się bowiem uwagę, że termin do wniesienia zażalenia dla wierzyciela na takie postanowienie biegnie od daty wydania mu tytułu wykonawczego lub postanowienia odmownego, dla dłużnika zaś – od daty doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Wszczęcie egzekucji jest zależne od wierzyciela i w związku z tym - to wierzyciel mógłby decydować o tym, czy bieg terminu przedawnienia zacznie biec na nowo, czy też nie (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt I ACa 33/16, Lex nr 2053830). Trzeba zatem przyjąć, że w przypadku nadania klauzuli wykonalności postępowanie to jest zakończone w momencie, kiedy wniosek wierzyciela jest uwzględniony poprzez nadanie tej klauzuli. Od dnia wydania postanowienia o nadaniu tej klauzuli bieg terminu przedawnienia zaczyna się więc na nowo (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 grudnia 2014 r., sygn. akt I ACa 704/14, Lex nr 1711564). Skoro zaś postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności ugodzie z dnia 30 lipca 2003 r. zostało wydane w dniu 29 stycznia 2004 r. od tego dnia zaczął na nowo biec termin przedawnienia, w tym roszczeń o odsetki za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 28 stycznia 2004 r. Pozwana powinna zatem wykazać, że czynności, które podejmowała po dniu 29 stycznia 2004 r. były czynnościami, o których mowa w art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. Jak już zaznaczono pozwana w tym zakresie powoływała się na złożenie pozwu ze skargi pauliańskiej przeciwko dzieciom powodów, a następnie wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 532 k.c. wierzyciel, względem którego czynność prawna dłużnika została uznana za bezskuteczną, może z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły. Z przepisu tego wynika zatem, że wierzyciel dysponujący tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi, który ponadto w sprawie wszczętej skargą pauliańską uzyskał wyrok bądź w sprawie tej została zawarta ugoda, w której uznano za bezskuteczną czynność prawną dokonaną przez dłużnika z osobą trzecią, może wszcząć egzekucję tylko przeciwko dłużnikowi. Nie może natomiast na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi oraz wyroku uwzględniającego skargę pauliańską czy ugody zawartej w takiej sprawie wszcząć egzekucji przeciwko osobie trzeciej w celu zaspokojenia wierzytelności chronionej skargą pauliańską ani przyłączyć się do takiej egzekucji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt II CSK 17/13, Lex nr 1460952 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. akt III CZP 79/12, Lex nr 1294218).

Przenosząc poczynione w tej części uzasadnienia uwagi na grunt niniejszej sprawy nie można zgodzić się z pozwaną, że na bieg przedawnienia odsetek za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r. jakkolwiek wpływa miało wytoczenie przez pozwaną powództwa pauliańskiego (art. 527 k.c. i nast.) przeciwko dzieciom powodów, czy wszczęcie w dniu 25 października 2006 r. egzekucji przeciwko dzieciom powodów, a nie jak błędnie wskazała pozwana przeciwko powodom. Nie były to bowiem czynności, o których mowa w art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. Jak słusznie wskazano w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 07 września 2012 r., sygn. akt VI A.Ca. 723/12 (Lex nr 1238415), że w przypadku wystąpienia konieczności podjęcia pewnych dodatkowych czynności (jak wystąpienie ze skargą pauliańską, czy wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika), jedynie od aktywności oraz zaangażowania wierzyciela zależy skuteczność prowadzonej egzekucji. Jednocześnie jednak czynności te (wystąpienie ze stosownym pozwem lub wnioskiem) mają charakter wtórny do prowadzonej już egzekucji, same w sobie nie wpływają zatem na bieg terminu przedawnienia, a jedynie służą umożliwieniu wierzycielowi skutecznego dochodzenia jego praw. Nie można nie zauważyć, iż powództwo ze skargi pauliańskiej nie jest kierowane przeciwko adresatowi roszczenia, a przeciwko osobom trzecim. Nie spełnia zatem jednego z podstawowych warunków jakie stawiane są czynnościom o jakich mowa w art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 września 2016 r., sygn. akt I A.Ca. 378/15, Lex nr 2249996). Wniesienie zatem przez pozwaną powództwa ze skargi pauliańskiej przeciwko dzieciom powodów pozostawało bez jakiegokolwiek wpływu na bieg przedawnienia roszczeń przeciwko powodom, a wynikających z ugody z dnia 30 lipca 2003 r. Także wszczęcie egzekucji przeciwko dzieciom powodów (akta komornicze o sygn. II Km 1809/06) nie miało żadnego wpływu na bieg przedawnienia

roszczeń przysługujących pozwanej od powodów. Jak już podniesiono pozwana błędnie wskazała, że egzekucja ta prowadzona była przeciwko powodom. Z akt komorniczych wynika bowiem zupełnie co innego. Pozwana we wniosku o wszczęcie egzekucji jako dłużników wskazała dzieci powodów, a nie powodów i to przeciwko dzieciom powodów egzekucja, przez komornika, pod sygn. akt II Km 1809/06 - była prowadzona. Skoro egzekucja ta nie była skierowana przeciwko powodom, to również ona nie miała wpływu na bieg przedawnienia roszczeń wynikających z ugody z dnia 30 lipca 2003 r.

Na bieg przedawnienia roszczeń z ugody z dnia 30 lipca 2003 r. nie miało też wpływu złożenie przez pozwaną w dniu 12 kwietnia 2007 r. wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego (tj. ugody sądowej z dnia 30 lipca 2003 r. wraz z nadaną jej klauzulą wykonalności). Należy wskazać, iż z godnie z art. 794 k.p.c. ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego może nastąpić jedynie na mocy postanowienia sądu wydanego po przeprowadzeniu rozprawy. Na ponownie wydanym tytule wykonawczym czyni się wzmiankę o wydaniu go zamiast tytułu pierwotnego. W postępowaniu tym sąd ogranicza badanie do faktu utraty tytułu wykonawczego. Jak już zaznaczono powyżej przyjmuje się, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności jest czynnością, o której mowa w art. 123 § 1 pkt. 1 k.c., a zatem przerywa bieg przedawnienia. Powstaje jednak pytanie czy ten sam skutek wywiera złożenie wniosku na podstawie powołanego art. 794 k.p.c. o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego. Odpowiedzią na tak postawione pytanie zajął się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt II CSK 34/16 (Lex nr 2147277) i już w tym miejscu trzeba stwierdzić, iż Sąd podziela konkluzję płynącą z uzasadnienia tego orzeczenia. Konkluzja ta sprowadza się zaś do stwierdzenia, że ze względów funkcjonalnych i celowościowych, a także kierując się wykładnią historyczną należy, odmiennie niż w przypadku wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, przyjąć, że wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego, nie przerywa biegu przedawnienia. Za takim stanowiskiem zdaniem Sądu Najwyższego przemawia m.in. to, że w normalnym toku czynności wystąpienie z wnioskiem o ponowne wydanie tytułu wykonawczego nie jest niezbędne do dochodzenia roszczenia. Okoliczność, że wierzyciel, który tytuł utracił może złożyć wniosek o jego ponowne wydanie nie zmienia bowiem charakteru tej czynności jako fakultatywnej, której podjęcie staje się aktualne w sytuacjach szczególnych, a więc gdy doszło do utraty tytułu. Bezpośrednią natomiast czynnością zmierzającą do egzekwowania roszczenia i przerywającą tym samym bieg przedawnienia, jest złożenie – po uzyskaniu ponownego tytułu wykonawczego – wniosku do właściwego sądu lub komornika o wszczęcie egzekucji. Zdaniem Sądu Najwyższego trzeba także mieć na uwadze zakres kognicji sądu w postępowaniu o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego, ograniczony do badania faktu utraty tytułu wykonawczego przez wierzyciela. Przyjęcie zatem stanowiska, że złożenie wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego przerywa bieg przedawnienia mogłoby stanowić zachętę do nadużywania tego postępowania w celu przedłużania terminu przedawnienia roszczenia. Ponadto, Sąd Najwyższy zauważył, że według kodeksu zobowiązań bieg przedawnienia przerywał się przez uznanie wierzytelności ze strony dłużnika (art. 279 pkt 1) oraz przez czynności wyliczone w sposób enumeratywny (art. 279 pkt 2). Wśród nich wymieniony był wniosek o nadanie klauzuli wykonalności, natomiast wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego, nie został wymieniony. Z tych też przyczyn Sąd Najwyższy doszedł do wskazanej już konkluzji, iż wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego, nie przerywa biegu przedawnienia. Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy należy uznać, iż złożenie przez pozwaną Z. S. w dniu 12 kwietnia 2007 r. wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego, nie miało wpływu na bieg przedawnienia roszczeń stwierdzonych ugodą sądową z dnia 30 lipca 2003 r. Biegu tego bowiem nie przerwało. Czynnością, która bieg ten natomiast przerwała – co powodowie sami przyznali – było dopiero złożenie w dniu 24 marca 2009 r., po ponownym uzyskaniu tytułu wykonawczego w miejsce utraconego, wniosku do komornika o wszczęcie egzekucji przeciwko powodom E. D. i M. D. (2).

Reasumując tę część rozważań należy stwierdzić, iż słuszne okazało się twierdzenie powodów, że odsetki ustalone w ugodzie z dnia 30 lipca 2003 r. za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r. uległy przedawnieniu. Jak wynika bowiem z powyższych wywodów żadna z czynności, w których pozwana dopatrywała się przerwania biegu przedawnienia na podstawie art. 123 k.c., za czynność wywołującą takie skutki nie mogła zostać uznana. Pozwana zatem, chociaż w tym zakresie to na niej spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.) nie wykazała, aby we wskazanym okresie doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia. Skoro zaś bieg przedawnienia został przerwany dopiero w

dniu 24 marca 2009 r., to odsetki należne za okres poprzedzający dzień 24 marca 2006 r. uległy przedawnieniu. Z tego też powodu w pkt. 1 lit. a wyroku Sąd na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.c. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci przedmiotowej ugody sądowej z dnia 30 lipca 2003 r., zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, w części dotyczącej odsetek od kwoty 40.000 zł od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r.

Przechodząc natomiast do oceny żądania powodów pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego w zakresie obejmującym odsetki umowne za okres od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty w części w jakiej odsetki te przewyższają odsetki ustawowe, trzeba podkreślić, iż na dzień zawarcia ugody (30 lipca 2003 r.) nie obowiązywał art. 359 § 2¹ k.c. regulujący maksymalną wysokość odsetek (odsetki maksymalne). Przepis ten został dodany do art. 359 k.c. ustawą z dnia 07 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 20 lutego 2006 r. Zatem dopiero od dnia 20 lutego 2006 r. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie mogła w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli zaś wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekraczała wysokość odsetek maksymalnych, należne były odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.). Z art. 5 powołanej ustawy z dnia 07 lipca 2005 r. wynika, że jej przepisy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie. Należy zaznaczyć, iż przed zmianą przepisów kodeksu cywilnego, polegającą na wprowadzeniu powołanego art. 359 § 2² k.c. zakazującego zastrzegania odsetek wyższych niż maksymalne, powszechne w orzecznictwie było stanowisko, iż podstawą stwierdzenia nieważności postanowień umów w tym przedmiocie jest art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 maja 2014 r., sygn. akt V CSK 376/13, Lex nr 1493241 i powołane tam orzeczenia). Przy czym przyjęło się w judykaturze, że czynność prawna zawierająca postanowienia sprzeczne z zasadami współżycia społecznego jest nieważna w zakresie, w którym sprzeniewierza się tym zasadom (art. 58 § 2 i 3 k.c.). Nie stają się zatem nieważne w całości postanowienia umowy zastrzegające nadmierne odsetki, a jedynie te dotyczące nadwyżki ponad odsetki maksymalne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., sygn. akt III CSK 230/09, Lex nr 603173).

Dodatkowo należy wskazać, iż od dnia 01 stycznia 2016 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 09 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, uległa zmianie treść powołanego art. 359 § 2¹ k.c. Obecnie przepis ten stanowi, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (odsetki maksymalne). Wysokość odsetek ustawowych jest zaś aktualnie ogłaszana przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (art. 359 § 4 k.c.).

Jak wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04 listopada 2005 r., sygn. akt V CK 162/05 (Lex nr 1111027) w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia zaniechano normatywnego określania odsetek maksymalnych, co wynikało nie z aprobaty dla lichwy, ale z trudności spowodowanych szybko zmieniającą się inflacją jak również z tego że wydawało się, iż istnieją dostateczne zabezpieczenia zapobiegające skutecznemu zastrzeganiu odsetek w wysokości obrażającej dobre obyczaje. Jednocześnie Sąd Najwyższy w powołanym wyroku stwierdził, że treść art. 359 § 2¹ k.c. stanowi wskazówkę co do tego, jakiego rzędu wielkość zastrzeżonych w umowie zawartej przed dniem 20 lutego 2006 r. odsetek uzasadnia uznanie zastrzeżenia za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Taki kierunek interpretacji dopuszczający kontrolę prawidłowości postanowień umownych o wysokości odsetek oparty na słusznym założeniu, że – chociaż w czasie zawierania umowy nie obowiązywały przepisy ograniczające maksymalną stopę odsetkową, a art. 5 ustawy z dnia 07 lipca 2005 r. nakazywał stosować nowe przepisy do czynności prawnych dokonanych po wejściu w życie ustawy – treść nowego art. 359 § 2¹ k.c. może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie, powszechnie został zaakceptowany w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 grudnia 2007 r., sygn. akt IV CSK 320/07, Lex nr 465901; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 r., sygn. akt II CSK 690/10, Lex nr 951583; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 2013 r., sygn. akt I ACa 566/13, Lex nr 1409244).

Odnosząc poczynione powyżej uwagi do niniejszej sprawy należy zauważyć, iż na dzień zawarcia przedmiotowej ugody (30 lipca 2003 r.) odsetki ustawowe wynosiły 13 % w skali roku. Stopa lombardowa Narodowego Banku Polskiego wynosiła natomiast 6,75 %. Inflacja z kolei w roku 2003 r. wyniosła 0,8 %. Posiłkując się treścią art. 359 § 2¹ k.c. trzeba zauważyć, iż gdyby przepis ten obowiązywał w dniu zawarcia ugody odsetki nie mogłyby być wyższe niż 27 % (art. 359 § 2¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 20 lutego 2006 r. do dnia 31 grudnia 2015 r.) bądź wyższe niż 26 % (art. 359 § 2¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 01 stycznia 2016 r.). W tych okolicznościach zdaniem Sądu nie budzi wątpliwości, że ustalenie w ugodzie odsetek umownych od należności głównej w kwocie 40.000 zł na poziomie 2 % dziennie, tj. 730 % rocznie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Ustalona bowiem wysokość odsetek była nadmierna i nie miała uzasadnienia ani w wysokości inflacji jak wówczas miała miejsce, ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej. Co więcej ustalone odsetki były wielokrotnie wyższe niż czterokrotność obowiązującej wówczas stopy lombardowej i wielokrotnie wyższe niż dwukrotność obowiązujących wówczas odsetek ustawowych. Tylko ubocznie można wskazać, że w powołanym powyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 04 listopada 2005 r., sygn. akt V CK 162/05 uznano, że już zastrzeżenie odsetek na poziomie 1 % czy 1,5 % dziennie narusza zasady współżycia społecznego.

Powyzsza konstatacja, iż zastrzeżenie w ugodzie z dnia 30 lipca 2003 r. odsetek umownych na poziomie 2 % dziennie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c. i 353¹ k.c.), co do zasady czyni zasadnym powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci tej ugody zaopatrzonej w klauzule wykonalności, w zakresie odsetek od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty. Powodowie kwestionowali wysokość odsetek umownych w zakresie w jakim przewyższają one odsetki ustawowe. W ocenie Sądu takie stanowisko w okolicznościach niniejszej sprawy nie zasługiwało jednak na uwzględnienie. Zdaniem bowiem Sądu należało uznać, iż postanowienia przedmiotowej ugody co do wysokości odsetek umownych są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w zakresie w jakim przewyższają odsetki maksymalne, o których mowa w art. 359 § 2² k.c. Skoro bowiem to powołany przepis jest posiłkowo stosowany do oceny stanów faktycznych sprzed daty jego wejścia w życie i w oparciu o jego treść Sąd dokonuje oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, to także treść tego przepisu powinna być wyznacznikiem przy ustalaniu jaka wysokość odsetek umownych stanowi nadwyżkę, ponad którą zastrzeżone przez strony odsetki były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Mając to na uwadze w pkt. 1 lit. b) wyroku Sąd na podstawie art. 840 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c. i art. 353¹ k.c. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci przedmiotowej ugody sądowej z dnia 30 lipca 2003 r. zaopatrzonej w klauzulę wykonalności w części dotyczącej odsetek od kwoty 40.000 zł od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty, wyłącznie w zakresie przewyższającym odsetki maksymalne, a w pozostałym zakresie powództwo w pkt. 2 wyroku oddalił.

O kosztach procesu na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c., art. 130³ § 2 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – orzeczono w pkt. 3 i 4 lit. a) i b).

Ostatecznie powództwo wniesione przez powodów zostało uwzględnione tylko częściowo. Zgodnie zaś z art. 100 zd. 1 k.p.c. w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W pkt. 3 wyrok Sąd zatem na podstawie wskazanego przepisu zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Powodowie zostali w niniejszej sprawie częściowo zwolnieni od kosztów sądowych, a mianowicie w zakresie poniesienia opłaty od pozwu. Z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wynika, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Trzeba także zauważyć, iż powodowie od rozszerzonego powództwa nie uiścili opłaty. W tym zakresie nie korzystali natomiast ze zwolnienia. Mając na uwadze wskazane okoliczności zgodnie z art. 130³ § 2 zd. 2 k.p.c. o obowiązku uiszczenia opłaty od

rozszerzonego powództwa w oparciu o odpowiednio stosowane zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu, Sąd zobowiązany był rozstrzygnąć w wyroku jako orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Rozstrzygając w jakim zakresie strony powinny zostać obciążone obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu nieuiszczonych kosztów sądowych Sąd miał na uwadze zarówno okoliczności, które spowodowały, że powództwo zostało częściowo uwzględnione, jak również treść art. 102 k.p.c., który stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić tylko część kosztów albo nie obciążać kosztami w ogóle.

Żądania zawarte w piśmie rozszerzającym powództwo nie zostały uwzględnione. Jak już zaś wskazano nic nie stało na przeszkodzie, aby żądania zawarte w piśmie rozszerzającym powództwo zostały zawarte już w pozwie. Okoliczności, na których jej oparto, nie były bowiem okolicznościami, które powstały po wniesieniu pozwu, czy istniejącymi wcześniej, które powodom reprezentowanym przez profesjonalnego pełnomocnika nie były znane. Nie było zatem w ocenie Sądu podstaw, aby co do zasady powodów nie obciążać nieuiszczonymi kosztami sądowymi w postaci opłaty od rozszerzonego powództwa. Jednocześnie mając na uwadze sytuację materialną powodów Sąd uznał za zasadne obciążenie powodów tylko częścią opłaty od rozszerzonego powództwa, a mianowicie opłatą obliczoną jako 5 % z kwoty 38.200 zł stanowiącej kwotę należności głównej (40.000 zł – 1.800 zł) jaka była przez nich kwestionowana. Tym samym w pkt. 4 lit. a) Sąd nakazał ściągnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 1.910 zł (5 % z kwoty 38.200 zł).

Odnosząc się z kolei do zakresu w jakim pozwana powinna partycypować w nieuiszczonych dotąd kosztach sądowych należy zauważyć, iż w zakresie odsetek od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 24 marca 2006 r. do dnia zapłaty, powództwo - co szczegółowo omówione powyżej, zostało uwzględnione z uwagi na uznanie przez Sąd w niniejszej sprawie, że w tym zakresie ugoda była niezgodna z zasadami współżycia społecznego, z uwagi na wysokość ustalonych przez strony odsetek umownych. Przy czym nie można ponownie nie dostrzec, iż Sąd Rejonowy we Wrześni przed którym ugoda została zawarta nie uznał, aby była ona sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Pozwana zatem miała prawo sądzić, iż warunki na jakich ugoda została zawarta, nie naruszają prawa czy zasad współżycia społecznego. Mając to na uwadze, a także uwzględniając treść art. 102 k.p.c. i to, iż powództwo w zakresie odsetek umownych od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 01 listopada 2003 r. do dnia 23 marca 2006 r. zostało uwzględnione z uwagi na zarzut przedawnienia, Sąd uznał, że pozwana tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od poniesienia których powodowie byli zwolnieni powinna uiścić kwotę 35.000 zł. Kwota ta stanowi 5 % z kwoty 700.000 zł stanowiącej odsetki umowne obliczone od kwoty 40.000 zł za okres za jaki uległy one przedawnieniu (01 listopad 2003 r. – 23 marca 2006 r.). Z tych też przyczyn w pkt. 4 lit. b) Sąd nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 35.000 zł.

/-/ K. Szmytke